

Achtergrondinformatie bij de persbijeenkomst over het gedragstoezicht in Caribisch Nederland

Bonaire, 14 februari 2013

Wat is de rol van de AFM?

AFM is gedragstoezichthouder. Het ministerie van Financiën maakt de regels. AFM en de Nederlandsche Bank (DNB) houden toezicht op de naleving van deze regels. Zij werken nauw samen met de CBCS en de CBA.

DNB houdt prudentieel toezicht. Dat wil zeggen, toezicht op de solvabiliteit en liquiditeit van financiële instellingen. Met andere woorden: is de onderneming financieel gezond? Zij zorgt er voor dat mensen hun geld niet kwijtraken omdat financiële instellingen als banken en verzekeraars zelf in de financiële problemen komen of failliet gaan. De AFM houdt gedragstoezicht: hoe behandelen ondernemingen hun klanten? Zij zorgt er voor dat mensen eerlijk worden behandeld.

Wat is de missie van de AFM?

De missie van ons toezicht in Caribisch Nederland is gelijk aan onze missie in Nederland: het bevorderen van eerlijke en transparante financiële markten. Dat doen wij door toezicht te houden op de gedragsregels uit de Wet financiële markten. Het doel is daarbij dat financiële marktpartijen het belang van de klant centraal stellen en zorgvuldig met hun klant omgaan. Dat betekent onder meer dat zij consumenten goed voor moeten lichten over hun producten en diensten.

Gedragstoezicht is er om consumenten te beschermen. Consumenten zijn niet altijd in staat om goede beslissingen te nemen, omdat ze niet de over de juiste informatie beschikken of omdat ze onvoldoende kennis van zaken hebben. Daarnaast nemen consumenten niet altijd rationele beslissingen en moeten ze soms ook tegen zichzelf worden beschermd. Het gaat er niet om dat mensen precies krijgen wat ze willen, maar dat ze krijgen wat ze echt nodig hebben en wat verantwoord is (en dat dit een eerlijke deal is). Consumenten hebben natuurlijk ook een eigen verantwoordelijkheid.

Waarom is het toezicht goed voor de consument?

Beslissingen over financiële zaken zijn voor de meeste mensen moeilijk. Tegelijkertijd kunnen deze beslissingen veel invloed hebben op hun welzijn. Als iemand bijvoorbeeld veel geld leent terwijl hij maar weinig inkomen heeft, kan hij in de problemen komen. Hij kan dan misschien de rente en aflossing niet meer betalen op een bepaald moment. Dat geldt ook voor een situatie waarbij iemand een verzekering afsluit, waarbij de dekking niet goed blijkt te zijn op het moment dat hij gebruik wil maken van de verzekering.

Gedragstoezicht gaat erom dat mensen eerlijk worden behandeld. De meeste mensen hebben weinig kennis van financiële zaken. Ze kunnen zelf goede en slechte producten moeilijk van elkaar onderscheiden. Ze stellen daarom vertrouwen in de integriteit en de deskundigheid van financiële instellingen en adviseurs. Instellingen zijn meestal sterk commercieel gedreven en laten dit

commerciële belang vaak zwaarder wegen dan het belang van hun klant. Ze denken in eerste instantie aan hun eigen financiële winst. Tegendruk door middel van regelgeving en toezicht zijn daarom nodig. Bijvoorbeeld, ter bescherming van consumenten mogen financiële instellingen sinds 1 januari 2013 een maximaal kredietvergoedingspercentage van 24% hanteren. Dit betekent dat rentepercentages van 30% tot 60% niet meer zijn toegestaan.

De financiële markt draait dus om vertrouwen. Het is belangrijk dat dit vertrouwen niet beschaamd wordt. Daarom zijn er zorgplicht- en transparantieregels waar financiële instellingen zich aan moeten houden. Op deze regels houdt de AFM toezicht.

Wat zijn de belangrijkste regels waar financiële instellingen zich aan moeten houden?

De Wet financiële markten BES is uitdrukkelijk geen kopie van de Nederlandse Wet op het financieel toezicht. Er is zo veel mogelijk rekening gehouden met de lokale omstandigheden. De belangrijkste gedragsregels waar financiële instellingen zich aan moeten houden hebben betrekking op:

- *Informatieverstrekking*
Het belangrijkste is: *“Informatie is feitelijk juist, duidelijk en niet misleidend “ en “De klant moet vooraf goed geïnformeerd worden (precontractuele informatie)”*.
- *Koppelverkoop*
Het belangrijkste is: *“Een kredietaanbieder verplicht de kredietnemer bij het aangaan van een kredietovereenkomst niet tot het aangaan van een andere overeenkomst inzake een financieel product of een financiële dienst”*.
- *Provisies*
Het belangrijkste is: *“De beloning die een adviseur of bemiddelaar voor door hem verleende financiële diensten ontvangt van de aanbieder van een financieel product, mag niet zodanig zijn dat de belangen van de consument of cliënt daardoor in het gedrang komen of kunnen komen”*
- *Passende advisering*
Het belangrijkste is: *“Een financiële dienstverlener die een consument of cliënt adviseert, baseert zijn advies op de financiële positie, kennis, doelstellingen en risicobereidheid van cliënt” en “De financiële dienstverlener licht zijn advies toe”*
- *Verantwoorde kredietverstrekking*
Het belangrijkste is: *“De kredietaanbieder gaat geen overeenkomst inzake krediet aan met een consument indien dit gelet op het risico van overkreditering onverantwoord is” en “De kredietaanbieder wint informatie in over de financiële positie van de consument”*

We begrijpen dat er vooral veel onrust is over de kredietregels, omdat die de mensen beperken in wat ze kunnen lenen. Doel van deze regels is om de consument beter te beschermen tegen onverantwoord geld lenen.

Hiervoor is rekenmodel ontwikkeld, waarover de markt heeft meegedacht. Dit model heeft als uitgangspunt het normbedrag, vastgesteld door het CBS Curaçao. Dit is een bedrag dat bestaat uit kosten voor levensonderhoud, die een consument minimaal nodig heeft om te voorzien in de primaire levensbehoefte (voedsel, gas/water/licht, kleding, etc). Consumenten kunnen niet altijd meer lenen, omdat ze anders onder dit normbedrag komen. Dat zou betekenen ze te weinig geld

overhouden voor de eerste levensbehoeften. Het is belangrijk dat consumenten zich niet zo diep in de schulden steken. Het normbedrag wordt jaarlijks opnieuw vastgesteld (door CBS).

In ons rekenmodel is wel de mogelijkheid opgenomen om in totaal 5% van het normbedrag aan een lening te besteden, ongeacht de netto-inkomsten. Dit is bedoeld om acute uitgaven, bijvoorbeeld een koelkast, alsnog te kunnen aanschaffen met een lening.

Het is voor de consument belangrijk dat zij hun financieel dienstverlener informatie geven over zijn financiële positie, de reden om geld te willen lenen, over de vraag hoeveel risico hij financieel wil lopen en zijn kennis en ervaring met geldleningen. Alleen dan kan de adviseur bepalen wat de consument echt nodig heeft en kan hij een passend advies geven. Tegen het overleggen van gegevens bestaat vaak veel weerstand, omdat consumenten dit te persoonlijk vinden. Het is echter in zijn eigen belang dat een consument deze informatie wel geeft.

Verschuiven de problemen niet naar het illegale circuit?

Het kan zijn dat door strikte toepassing van regels er een verschuiving plaatsvindt naar het illegale circuit. De AFM pakt partijen aan die illegaal actief zijn. Maar wij zijn hier wel afhankelijk van concrete signalen door derden.

Deze signalen kan iedereen rechtstreeks melden bij de AFM: bes@afm.nl of bij de Rijksdienst Caribisch Nederland (RCN).

Heeft de AFM een permanente vertegenwoordiging in Caribisch Nederland?

Nee. Uit kostenoverwegingen heeft de AFM geen permanente vertegenwoordiging in Caribisch Nederland. Het grootste deel van het toezicht gebeurt vanuit Nederland. In deze beginfase van het toezicht houdt de AFM - net als in Nederland - risicogestuurd toezicht. Dat wil zeggen dat zij meer capaciteit zal inzetten als zich problemen voordoen.

Waar kunnen mensen terecht met klachten of vragen?

De AFM heeft contact met de RCN over ontvangen van klachten/signalen van de inwoners. Vragen die veel voorkomen zullen wij op onze website zetten. Vragen en meldingen over onregelmatigheden kunnen per e-mail worden gestuurd naar: bes@afm.nl of bij RCN. De AFM verzamelt signalen/klachten en indien nodig wordt een instelling hierop aangesproken of starten wij een onderzoek. De AFM bemiddelt niet in deze klachten.